

Capreolus

TIJDSCHRIFT VOOR REEWILDBEHEER

16^e jaargang, nr. 63
herfst 2009

Het gaat goed
met de reeën
in Nederland

Duits
Gekwalificeerd
Persoon

Een plan om
Nederland weer
mooi te maken

Landschappelijke
veranderingen

Colofon

Opgericht op 21 april 1951

Capreolus, Tijdschrift voor Reewildbeheer
van de Vereniging Het Reewild.
ISSN: 0929-1091
Verschijnt 4 x per jaar.

Redactie:

D.J. Buijtendorp - Eindredacteur
G.J. Spek - Redactielid
C.F. Schoon - Redactielid
R. Brouwer - Redactielid

Redactie ondersteuning:

Mw. J.A.M. Hendriks-Hueber - Fotomateriaal
J.M. Smit - Correspondent buitenlandse tijdschriften

Bestuur:

M. Greep	voorzitter
Mw. D. Rodrigo-Derksen	secretaris (2008)
H. Hoek	penningmeester (2008)
R. Borst	lid DB (2007)
W. Jolles	lid (2009)
H.J.H. Vieberink	lid (2005)
A. ten Oever	lid (2000)
H. Tempelman	lid (2009)
H. van der Meer	lid (2008)
P. Schulpen	lid (2008)
J.M. Seroo	lid (1985)
G.A. Schiller	lid (2002)
M. Galemans	lid (2009)

Adviseurs:

Mr P. van Schooten - Juridische zaken
Prof. Dr. J.L. van Haften - Bioloog
G.J. Spek - Technisch adviseur

Secretariaat: Mw. D. Rodrigo-Derksen
Stoutenburglaan 8-B, 3836 PB Stoutenburg Noord
Tel.: 0342-45 02 06 E-mail: secretariaatvhr@hetnet.nl

Ledenadministratie en Penningmeester VHR: H. Hoek
Poortersdreef 10, 3824 DN Amersfoort. Tel.: 033-480 69 92
E-mail: penningmeester@reewild.nl

Website en Kenniscentrum: H. van der Wal, redactie
www.reewild.nl www.kenniscentrum-reen.nl

Webshop: www.reewild.nl
E-mail: penningmeester@reewild.nl

Slijpplaatjes: G.J.M. Koenderink
Lhee 96, 7991 PK Dwingeloo. Tel.: 0521-59 73 56

Coördinator keurmeesters: J. Schoonderbeck
Meidoornstraat 16, 7497 MG Bentelo. Tel.: 0547-29 22 28

Vormgeving: Lenoirschuring, Amstelveen

Druk: Lenoirschuring, Amstelveen

Lithografie: Lenoirschuring, Amstelveen

Contributie: € 30,- per jaar

Bankrelatie: ABN - AMRO Bank
Rekeningnummer 49.70.37.440
t.n.v. Vereniging "Het Reewild" te Amersfoort.

'Capreolus' is het onafhankelijke orgaan van de Vereniging Het Reewild. De weergegeven meningen komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van het bestuur. De redactie behoudt zich het recht voor, elke reactie te korten of te redigeren.

Copy voor 'Capreolus' nr. 64: 10 november 2009
zenden aan redactie van Capreolus:
Rijksstraatweg 46, 3631 AD Nieuwersluis
E-mail: djb.groen-grijs@planet.nl

Foto voorpagina: Bas Worm
Overname van artikelen is toegestaan
mits de bron wordt vermeld.

Inhoud

Landschap herstellen? Je moet het wel willen	3
Het gaat goed met de reeën in Nederland	5
Duits Gekwalificeerd Persoon	6
Een plan om Nederland weer mooi te maken	10
Landschappelijke veranderingen	17
Carl Zeiss, een mooie naam voor mooie producten	19
Anti-teken kleding	22

Stel je toch eens voor dat Nederland één grote desolate vlakte was, slechts opgesierd door bebouwingen, kunstwerken, kerken, torenflats en rokende schoorstenen van vervuilende industrieën. Met daartussendoor een ijverige loonwerker die 20.000 ha biobrandstof maïs van het veld haalt. Dat is een schrikbeeld, zeg nou zelf. Maar we dreigen wel die kant op te gaan. Het grootschalig denken in de landbouw, de ruilverkavelingen, de uitbreiding van industrieën, woonwijken en infrastructuur hebben allerminst bijgedragen aan het mooi houden van Nederland. We zijn

Foto: H. Osinga

Nederland aan het vernielen. Oude cultuurlandschappen zijn vernield, oude infrastructuur is teloor gegaan en de habitat van vele dieren kwam onder druk te staan. We mogen ons gelukkig prijzen dat het ree zo'n geweldige cultuurvolger is, zich zo fantastisch weet aan te passen, want anders stond hij geheid op de rode lijst van beschermde diersoorten.

Wat kapot is gemaakt, kan ook weer worden hersteld. Na elke oorlog hebben we dat gedaan en met succes. Zie de afbraak van ons cultuurlandschap als een oorlog, als het resultaat van die oorlog, dan zie je vanzelf wat nodig is voor de wederopbouw. In eerste instantie de goede wil, en die is er. Verder de passie, de zorg en de liefde om het voor elkaar te brengen. En als laatste heb je geld nodig. Dat laatste is gemakkelijk, een kwestie van budgetteren en subsidies regelen bij overheden, particulier, industrie en Brussel. Met een goed verhaal en een doortimmerd financieel plan moet dat lukken. Dat geld komt er dus wel. Nu dus de handjes uit de mouwen en de spade in de grond. Er is werk aan de winkel!

Ons eigen land moet weer mooi worden, zegt Jaap Dirkmaat van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap. Hij begon met een boek te schrijven over hoe je Nederland weer mooi maakt. Daarin schets hij een beeld hoe het weer moet worden en wat dat allemaal betekent voor het herstel van natuurwaarden, van leefgebieden voor heel veel dieren, van onze biodiversiteit, van waarden voor de mens en het weer trots zijn op je eigen land. Want roepen dat mooie natuur alleen in het buitenland is te vinden, is de grootste waanzin die ik kan bedenken. Alleen het beeld schetsen, hoe kwalijk ook, is niet genoeg. Daar krijg je de burger en politiek niet mee in beweging. Je moet de oplossing aandragen en dat doet hij in zijn Deltaplan voor het Landschap. Dit plan is een gedetailleerd draaiboek hoe ons cultuurlandschap in oude luister hersteld kan worden, wat het kost en hoe dat gefinancierd kan worden. Het zegt wat je investeert en wat je er heel snel weer voor terug krijgt en wat dat voor mens en dier betekent.

Een hersteld cultuurlandschap met houtwallen en heggen, met onbespoten akkers, bloemrijke akkerranden, schone waterlopen is schitterend om naar te kijken. Het heeft zoveel voordelen voor mens en dier. Neem het ree nu, die zou niet anders willen. Waar is nu beter te eten dan in een cultuurlandschap? Juist, alleen in dat landschap. Laten we er dan ook voor zorgen dat het er komt. Niet straks, niet na eindeloos gepraat en het schrijven van onleesbare en onbegrijpelijke dikke rapporten, studies en visies, maar nu. Aan de slag zou ik zeggen.

Donald Buijtendorp

EEEN VERNIEELD LANDSCHAP IS GOED TE HERSTELLEN. JE MOET HET WEL WILLEN

Foto: Bas Worm

Eelerwoude werkt met passie

aan een mooier
en groener Nederland

Flora en fauna in het vizier

Onze specialisten ecologie, ruimtelijke ontwikkeling en civieltechniek, landschapsontwerpers en rentmeesters werken gedreven aan versterking van natuur en landschap. Samen met u komen we tot praktische, creatieve en effectieve oplossingen. We maken integrale plannen voor ontsnippering, verrichten onderzoek naar doelsoorten en nut & noodzaak van voorzieningen, en maken inrichtingsplannen voor ecopassages en faunatunnels.

We zijn goed thuis in natuurwetgeving. We voeren vele natuurtoetsen en habitattoetsen uit. Inventariseren daarvoor beschermde flora en fauna, maken ecologische effectenbeoordelingen en geven adviezen voor mitigerende maatregelen. Ook verzorgen en begeleiden we aanvragen voor ontheffingen of vergunningen. We stellen beheerplannen voor Natura2000-gebieden op. Ook actualiseren we faunabeheerplannen.

Op het gebied van ontwikkelingen werken we aan landschappelijke en ecologische inpassing van infrastructuur en beheer- en inrichtingsplannen voor bos, natuur, water en stedelijk groen. Ook verzorgen we subsidieaanvragen, bestekken, directievoering en toezicht op de uitvoering.

Neem contact met ons op voor een vrijblijvend gesprek.

kleurt het landelijk gebied

www.eelerwoude.nl

Het gaat goed met de REEËN IN NEDERLAND

Foto: J. Huttinga

Mijn vakantie in Denemarken was een verademing. De rust in het landschap, weinig bebouwing, weinig verkeer en weinig mensen. Maar gek genoeg ook weinig reeën.

Dan kom je weer terug in ons eigen land en sta je, afgezien van het feit dat je direct in de file terecht komt, versteld dat in ons land met zoveel bebouwing, zoveel wegen, zoveel verkeer en zoveel mensen, er toch zoveel reeën zijn. En hun aantal neemt nog steeds toe. Knap van die reeën om in een land als het onze zich zo aan te passen dat ze iedere keer weer nieuwe gebieden weten te vinden en er ook nog prima kunnen overleven. Vooral hun leefwijze en onderling gedrag spelen een belangrijke rol bij overleven.

Het ree, voor veel mensen een 'hertje', is dan ook in onze diverse landschappen goed zichtbaar en dus moet je die mensen dan vertellen dat ze geen hert maar een ree hebben gezien. Een 'hertje' is een jong edelhert en wat u gezien hebt, is een ree.

Maar het mooie van de grote aantallen reeën en de landelijke verspreiding heeft ook zijn keerzijde. Het aantal reeën dat jaarlijks in het verkeer wordt doodgereden neemt eveneens sterk toe. Het beleid om reeën te beheren is mede gericht op het voorkomen van verkeersongevallen met reeën. Daaraan moeten alle partijen die met reeën te maken hebben meewerken, LNV, Provincies, Gemeenten, wegbeheerders, grote terrein eigenaren, particuliere eigenaren, FBE's, WBE's en vooral ook de uitvoerders van het beheer, u dus.

Natuurlijk is het voorkomen van verkeersongevallen met reeën geen zaak van ons alleen en zullen we intensief samen moeten werken met alle partijen die daarbij betrokken zijn. Zowel op landelijk niveau als regionaal.

Marien Greep
Voorzitter

Foto: J. Huttinga

Wildfotografie Andy van Ommeren

- Edelwild
- Zwartwild
- Damwild
- Reewild
- Kleinwild
- Moeflons

Expositie:

Natuurcentrum Veluwe

Groot Ginkelseweg 2, 6718 SL Ede

Businesspark Stein 301, 6181 MC Stein-Elsloo

Tel. 046 - 436 05 34

www.andyvanommeren.nl

Natuurlijk is er een commercieel belang, dat zal duidelijk zijn. De schorsteen moet roken. Maar als leverancier voor kleding en materialen voor de grofwild- en wildbeheerder heeft Hemker & Bekking ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Naast de verkoop van spullen geven ze ook informatie, nuttige informatie. Die verantwoordelijkheid wordt hen ook toegedicht, ze krijgen er vragen over. Zoals, hoe zit dat nu met het Nederlands GP zijn in Duitsland en wat zijn de mogelijkheden met lokjacht om maar eens een paar vragen te noemen. "Geeft een officiële cursusorganisatie geen thuis, dan rest je niet anders het zelf maar te doen." Inmiddels organiseert Hemker & Bekking al zeven jaar seminars met fiepenomeen Klaus Demmel uit Duitsland. "En dat is overigens ook heel leuk om te doen", zegt Michael Bolle, eigenaar van Hemker & Bekking.

Michael Bolle

Nou die Demmel kan het echt. Hij heeft het fiepen zo ongeveer tot kunst verheven. Hij kent zijn eigen terrein van voor naar achter, hij weet waar de bokken zich ophouden. Dat weet elke beheerder van zijn eigen beheergebied natuurlijk ook, of zou het moeten weten. Fiepen is een lokmethode voor het beheerabschot van reebokken. Alleen in de bronstijd toepasbaar. Dus ongeveer van 25 juli tot en met 8 augustus. Doe je het goed, zoals je geleerd is door Demmel en na veel oefenen, dan is het een methode die succes brengt. Absoluut, ik weet het uit eigen ervaring. Ik heb het ook van Demmel geleerd.

Klaus Demmel

De vereniging is voorstander van een degelijk beheer op reeën, ter stimulering van gezonde reeënpopulaties en ter voorkoming en beperking van verkeersslachtoffers. Vooral het laatste is een actueel thema. Een aantal van tegen de tienduizend dode reeën langs en op de weg is niet niks. Buiten de materiële schade levert elk dood gereden ree een emotionele schade op bij veroorzaker en

Wat beoogt een detailhandel voor de buitenmens en wildbeheerder tot het organiseren van seminars en cursussen over het fiepen van reeën en het worden van Duits Gekwalificeerd Persoon

toeschouwer. Niemand, maar dan ook niemand wenst een ree aan te rijden met een zekere dood tot gevolg. Leed willen we voorkomen. Leed moeten we voorkomen. Preventief afschot in de buurt van de weg is een methode ter beperking en voorkoming van aanrijdingen. Wat doe je met een dood ree? Als het even kan, breng je het naar de poelier die het verwerkt en de handel in brengt of je neemt het mee voor eigen consumptie. Lees het VHR-boekje over Valwild en je weet wat je mag en niet mag, wat je moet en wat je moet laten. Het ree dient allereerst zo snel mogelijk ontweid te worden (binnen een uur). Dat moet snel, hygiënisch en efficiënt gebeuren. Vooral zo schoon mogelijk. Maaginhouden, darmvocht mag nooit in contact komen met het vlees van het ree. Voor je het weet is het ree bedorven. Echt het gaat razend snel. Vooral in de zomer, in de boktijd, omdat het heet is, vermenigvuldigen schadelijke bacteriën zich met een immense snelheid. 500 micro-organismen zijn na 10 delingen 256.000 geworden. Nou en dan zit je knap in de gevarezone. Erger is nog de stijging van temperatuur in het dier zelf. Met het sterven van het beest stopt de bloedsomloop en daarmee ook de mogelijkheid van temperatuurafvoer. Voor je het weet is de temperatuur van het vlees gestegen naar 45 graden. Bij die temperatuur zet door de stolling van eiwitten het verrottingsproces al in. Ook de sappen die door de darmwand naar buiten komen, zorgen voor een onaangename geur van het dode beest.

Foto: J. Huttinga

Foto: Bas Worm

Alleen op de geur al zal een VWA keurmeester het dier afkeuren en dus zal een GP dat ook doen. Ontweiden is een zaak van de schutter. De eerste beoordeling van het ree is eveneens zaak van de schutter. Die verantwoordelijkheid heb je nu eenmaal als reeënbeheerder. Neem die dan ook. Wil je het ree aan de poelier verkopen, dan wordt het ree de verantwoordelijkheid van de Gekwalificeerde Persoon. De GP is in het leven geroepen door de Europese gemeenschap. De hele Europese regelgeving voor het in de handel brengen van voedsel is gebaseerd op veiligheid en traceerbaarheid. We willen weten waar het ree vandaan komt en we willen weten of het gezond is en geschikt is om in het voedselcircuit te komen. De GP heeft een cursus gelopen bij de SJN (Stichting Jachtopleidingen Nederland) en is daarom gekwalificeerd de eerste beoordeling in het veld of bij de slachtplaats uit te voeren. De GP bepaalt of het ree geschikt is voor consumptie. Hij schrijft dat op het formulier en zet zijn handtekening met GP-nummer.

We zijn dan wel Europees georganiseerd, maar de GP-opleidingen zijn dat nog niet. Elk bij de EG aangesloten land heeft zijn eigen GP cursus. Brussel geeft de richtlijnen en elk land mag het naar eigen inzicht invullen. Het zou handiger

We zijn dan wel Europees georganiseerd, maar de GP-opleidingen zijn dat nog niet

geweest zijn wanneer de cursus, de opleiding tot GP, Europees universeel zou zijn, dus in elk land erkend. Dat zou het grensverkeer ietwat eenvoudiger maken. Vele grofwildbeheerders zijn actief in het buitenland. Vooral Duitsland is zeer geliefd. Hoe zit het nu in Duitsland met de hygiëne regels en de verantwoordelijkheid van de GP? Eigenlijk hetzelfde als in Nederland alleen de goedkeuring van het dode dier voor consumptie is voorbehouden aan een Duitse GP (Kundigen Person). Hoe wordt je dan een Duitse GP? Als je echt wilt kun je de cursus in Duitsland volgen, in de buurt bij het jachtveld waar je regelmatig komt. Maar je kunt het nu ook relaxed doen in Nederland. Bij Hemker & Bekking in Steenwijk. Hemker & Bekking kreeg er het afgelopen jaar vele vragen over. "Hoe werkt het nu in Duitsland met de GP?" Er is contact gezocht met Frank Martini, journalist en redacteur. Deze specialist werkt al jaren

Foto: A. Visser

voor de Duitse omroepen waaronder de ARD en het toonaangevende jacht- en natuurtijdschrift Wild & Hund. Vanaf het begin is Martini betrokken geweest bij de implementatie van het hygiënepakket voor Duitsland. Hij was de eerste die – in Nord Rhein Westfalen – de cursus Gekwalificeerd Persoon opzette. In Duitsland heet dat Kundigen Person. Zijn cursus heeft meteen de goedkeuring gekregen van het Ministerie van Landbouw. Frank Martini is ook de auteur van het boek 'Wildbretgewinnung'. Dit is het boek over het onderwerp wildhygiëne en de omgang daarmee. Martini wordt als een autoriteit gezien.

Een betere cursusleider voor 'Kundigen Person' (GP) is dus niet te bedenken. Dat vond ook Hemker & Bekking. De winkel in Steenwijk faciliteert de cursus. Boven de winkel heeft Henker & Bekking een grote ruimte voor het geven van een cursus of presentatie. Uitermate geschikt. De cursus duurt ongeveer vijf uur.

Behandeld worden de volgende onderwerpen:

- Normale anatomie, fysiologie en het gedrag van wild in de vrije wildbaan
- Abnormaal gedrag en pathologische veranderingen van wild als gevolg van ziektes en andere factoren die voor de menselijke consumptie van wild schadelijk zouden kunnen zijn
- Hygiëne regelgeving voor de omgang met geschoten wild
- Recht- en regelgeving op het gebied van gezondheid van de mens en dier en op het gebied van hygiëne die van belang zijn voor het vervoeren en verhandelen van geschoten wild
- Educatie demonstratie van het ontweiden en onderzoeken van vers geschoten wild en het onderzoeken van de organen
- Hoe neem je de monsters voor het trichineonderzoek
- Vervoer van geschoten wild in Duitsland en van Duitsland naar Nederland
- Hoe breng je in Duitsland geschoten wild in Nederland in de handel?

De cursus van Frank Martini, gefaciliteerd door Henker & Bekking, wordt gegeven met de toestemming van het Veterinärämter der Stadt Essen. En is als zodanig erkend in heel Duitsland. Aan het eind van de cursus ontvangt iedereen het certificaat Kundigen Person.

De kosten voor de cursus zijn €99,-. Dit bedrag is inclusief een exemplaar van het boek 'Wildbretgewinnung nach neuem Lebensmittelrecht' en de service van Hemker & Bekking Steenwijk. Inmiddels zijn al een drietal cursussen met groot succes gegeven. Voor nieuwe data en inschrijvingen stuur je een mail naar twello@hemker-bekking.nl. Het is mogelijk de cursus op een andere plaats te geven. Een minimaal aantal cursisten van 20 is dan een vereiste. Informatie via e-mail.

HEMKER BEKKING

GRATIS TEKEN-VRIJ
tijdelijk bij aankoop van een Shellbrook Set, een flacon Teken-Vrij van 8,95 gratis

SHELLBROOK AANBIEDING

Perfect op elkaar afgestemde kleding met S-Text membraan, dus winddicht, waterafstotend en ademend. Verkrijgbaar in de maten S t/m XXXL

Lichtgewicht Shellbrook JAS sterk, veel zakken, verborgen capuchon	99,95
Bijpassende Shellbrook BROEK elastische taille, twee been- en achterzakken	79,95
JAS en BROEK als SET normaal als set 179,90 nu voor	149,-
Shellbrook EXTRA'S	
Bijpassend Shellbrook SCHIESTVEST sterk en met heel veel zakken	59,95
Bijpassende Shellbrook ZOMERBROEK elastische taille en veel zakken	55,00
Bijpassend Shellbrook FLEECEVEST winddicht, drie zakken en rits	45,00
Deze drie extra's als SET normaal als set 159,95 nu voor	135,-

TWELLO Nijverheidsstr. 5 Tel. 0571 276552
LEIMUIDEN Tuinderij 15-a Tel. 0172 506593

BEEK en DONK Brouwersstr. 25-a Tel. 0492 553460
STEENWIJK Woldmeentherand 11 Tel. 0521 521430

OPENINGSTIJDEN Di. t/m Vr. 10:00-18:00 uur Za. 10:00-17:00 uur
INTERNET www.hemker-bekking.nl Mail: info@hemker-bekking.nl

VERENIGING NEDERLANDS CULTUURLANDSCHAP

“Vreemd toch eigenlijk dat jouw plan

om Nederland weer mooi te maken,

een plan dat door iedereen, maar dan ook iedereen, van minister tot kamer, van boer tot de milieubewegingen, omarmd wordt, zo langzaam op gang komt”. “Ja, dat vind ik nou ook”, zegt Jaap Dirkmaat van de Vereniging Cultuurlandschap Nederland (voorheen Das & Boom). “Het is een beetje schimmig. Misschien niet ambtelijk genoeg zeggen ‘kenners’ van het politieke speelveld tegen mij. Maar met een ambtelijke instelling gaat Nederland alleen maar verder achteruit en dat wil ik nu net een halt toe roepen. In het belang van ons allemaal, in het belang van alles wat in ons land leeft, mens en dier, en in alles wat van ons land eet.”

**Als wij, de eerlijke, echte Nederlandse boer voor ons
gezond voer laten verbouwen, dan gaat het ook goed
met ons landschap. Dan wordt het weer gewoon mooi!**

"Met Das & Boom hebben we de das gered en een habitat voor de korenwolf veilig gesteld. Het werd tijd het woord boom in de naam een eigen invulling te geven. De boom staat voor het Nederlandse landschap." We hebben door de eeuwen heen de bomen gekapt, zo erg zelfs dat we van Nederland één grote

Wat we opbouwen en dus goed is, helpen we met hetzelfde gemak naar de knoppen

is, helpen we met hetzelfde gemak naar de knoppen. Nederland groeide qua inwonersaantallen in 100 jaar van een dichtheid gemiddeld van 172 per km² naar maar liefst bijna 500 per km².

De landbouw nam toe, nieuwe technieken werden geïntroduceerd en om dat grootschalig denken te bevredigen, verzon men de ruilverkaveling. Nou dat is zo ongeveer het grootste drama dat heeft plaatsgevonden in Nederland.

Nederland was een mooi land waar je trots op was. Door de ruilverkaveling is het naar de gallemiezen geholpen. Op een paar stukjes na is ons cultuurlandschap op. Gewoon weg. Schaamteloos worden naast een gaaf cultuurhistorisch landschap in Gelderland acht giga grote windmolens neergezet. Hoe je ook kijkt, vanuit welke richting dan ook, je ziet alleen die verschrikkelijke lelijke windmolens. "Weer een landschap naar de kloten geholpen". Wie verzint nu zo iets.

Het kan ook anders, het moet ook anders. Wij willen lekker leven in Nederland, wij willen weer zeggen, "Goh wat is Nederland toch mooi, wat voel ik mij toch prettig hier". Het is toch te gek voor woorden dat, zeker in de stedelijke agglomeraties, bij navraag wordt gerespondeerd, "voor mooie natuur moet je naar het buitenland". Hebben we dan alle hoop opgegeven? Blijven we zitten tot elke kleur uit ons bestaan is weggetrokken? Is een geschilderde boom op een betonnen muur ons nieuwe blikveld? Dat mag je toch niet hopen. "En als het aan mij ligt, zegt Dirkmaat, gaat dat ook niet gebeuren".

DELTAPLAN VOOR MOOI NEDERLAND

"Met de nieuwe vereniging en alle oude Das & Boom leden opnieuw toegetreden, ga ik de strijd weer aan. Als we ons Deltaplan realiseren is Nederland gered. Dan zijn de mensen gered en de dieren gered. Dan zie je weer mooie elzenhagen, houtwallen, heggen, plassen en beken. Dan zie je weer vlinders, de geelgors, een boommarter, libellen, hagedissen, vleermuizen en vele schitterende insectensoorten. En je ziet in toenemende mate het dier waar jullie je sterk voor maken: het ree. Want waar kan dat lieve dier nu beter leven dan in een cultuurlandschap. Precies, daar! Simpel daar is gewoon meer te vreten, meer en beter". Is het landschap goed, dan heb je reeën. Omgekeerd mag je ook zeggen, zijn er reeën dan zal het landschap zeker goed zijn.

Foto: J. Hendriks

1700 RUILVERKAVELINGEN HEBBEN VEEL STUK GEMAAKT

"Moet je je voorstellen wat wij allemaal hebben moeten missen, wat van ons is weggerukt. Gestolen van ons opgebouwde cultuurlandschap. Sinds 1900 bijvoorbeeld is 225.000 kilometer aan kavelgrensbeplanting verdwenen en is 95% van alle beeklopen en de helft van alle rivieren rechtgetrokken. In de afgelopen 90 jaar zijn maar liefst 1.700 ruilverkavelingen uitgevoerd in 70% van ons landelijke gebied. De efficiency sloeg toe. Schaftketen, bulldozers, drainagepijpen, stoomwalsen en landmeters waren de bezetters in de ruilverkavelingen. De oude eik, de wilde orchideeën vielen ten prooi aan de hebzucht van de ruilverkavelingmeesters. De oude erfafscheidingsheg maakte plaats voor prikkeldraad. Oude veldwegen, lanen en kerkepaden werden 'overbodig'. 35.000 kilometer van deze cultuurhistorische infrastructuur is verdwenen, gewoon weg. We kunnen dus niet zeggen dat we zorgvuldig met ons erfgoed zijn omgesprongen. In een erbarmelijke staat is zij gekomen. Met respect voor het verleden en de wil om streekgeigen karakters te bewaren is Nederland nog te redden. Maar dan moeten we niet te lang wachten."

CRITERIA

Ja, wat is nu mooi? Dat zal voor een ieder verschillend zijn. Zie het woord mooi in een wat breder verband. Haal het verleden er bij, hoe het vroeger was, van voor de ruilverkaveling bijvoorbeeld, toen dat grote industrieterrein nog niet ontwikkeld was en toen de koeien nog in de wei stonden in plaats van in de mega melkproducerende fabriek (koeienstal). Sommige nieuwe cultuurlandschappen zijn verschrikkelijk om te zien. De Flevopolder is nauwelijks meer te redden, verziekt door zinloos geplaatste windmolens die te weinig en te dure stroom opwekken. De Friese wouden tonen nog de schoonheid van weleer. Dat kan zo blijven als een paar cultuurbarbaren van overheidsinstanties verstandig genoeg zijn om het plan voor de 4-baans snelweg naar Dokkum naar de prullenbak te verwijzen. Dan blijven de Friese wouden mooi. **Mooi is gevoel, is liefde, is zorg hebben voor.** Lelijk mag je een landschap noemen wanneer de oude elementen zijn verdwenen, wanneer monoculturen de overhand hebben, wanneer een haas niets meer te vreten vindt en je horizon bestaat uit torenflats of industriële objecten. Niets mis met een architectonisch schitterend bouwwerk overigens, maar als element in een cultuurhistorisch landschap hoort het niet en is daar dus lelijk. Elk landschap heeft zijn eigen typische signatuur. Dat kunnen de overwegend aanwezige houtwallen zijn of typische vakwerkhuisen. Verdiep je je een beetje in de cultuurhistorische landschappen van Nederland en je zou geblinddoekt naar een streek vervoerd worden dan herken je aan het landschap en de landschapselementen waar je bent. Herken je het niet, dan moet er hoogstwaarschijnlijk een groot gedeelte hersteld worden. Dan is er werk aan de winkel.

Wie iets goed doet krijgt een lintje

"Dat Deltaplan van jou, vindt iedereen, is geweldig". "Klopt, moeten we doen en het kost ook nog weinig. Wat is nu 600 miljoen onderhoudskosten per jaar? Dat is slechts een half % van de rijksbegroting. Peanuts dus. Aan de slag zou ik zeggen. De schop in de grond. Plannen opzetten, razendsnel laten goedkeuren (dat kan ook makkelijk want iedereen is het er al mee eens) en overgaan tot de uitvoering. Heggen planten, beken maken, houtwallen oprichten, windmolens verplaatsen, subsidie regelen in Brussel, vogels beschermen, habitats herstellen, recreatie voorzieningen maken, paden aanleggen, fietsroutes bedenken, asfalt opdoeken, mensen tevreden stellen, scholieren vertellen over het nieuwe Nederland en lintjes uitdelen aan de mensen die dit goeds verzonnen hebben. Niet lullen maar poetsen dus".

BETAAL DE BOER VOOR ZIJN WERK

In Jaap Dirkmaats Deltaplan voor het Landschap staat geschreven dat het cultuurlandschap van Den Helder tot aan Maastricht de aantrekkelijkheid krijgt die het verdient door de samenwerking en medewerking van de boeren, de grootste gebruikers van de landschapsgronden. 65% van Nederland is nog agrarisch. Gebruik die agrariër dan ook. Maar doe dat dan op een marktconforme manier. In Dirkmaats's opzet verzorgt de boer een product en dat heet landschapsbeheer. Herstelt de boer kilometers aan bijvoorbeeld houtwallen, maakt hij kruidenrijke en bloemrijke akkerranden dan heeft hij verlies aan m² gewasopbrengst. Dat verlies moet hem op zijn minst betaald worden plus de arbeidsinspanning voor het mooie herstelwerk. Eigenlijk is dit toch zo logisch als wat, of niet soms? Niemand werkt voor niets. De stratenmaker niet en de ambtenaar niet. Overal en bij iedereen moet brood op de plank komen. Op de boer zijn medewerking kunnen we dus rekenen. Maar ga de wonderschone deal die je met de boer hebt nu niet verpesten door een rigide regelgeving van habitatrichtlijnen en vogelrichtlijnen en wat voor richtlijnen en wetgevingen dan ook. Zorg voor continuïteit. Bij wijze van spreken moet de boer zijn pensioen kunnen halen met zijn werkzaamheden en bijdrage aan landschapbeheer. De boer is sceptisch en dat kan ook niet anders want we hebben hem maar al te vaak een oor aan genaaid. Schande over ons!

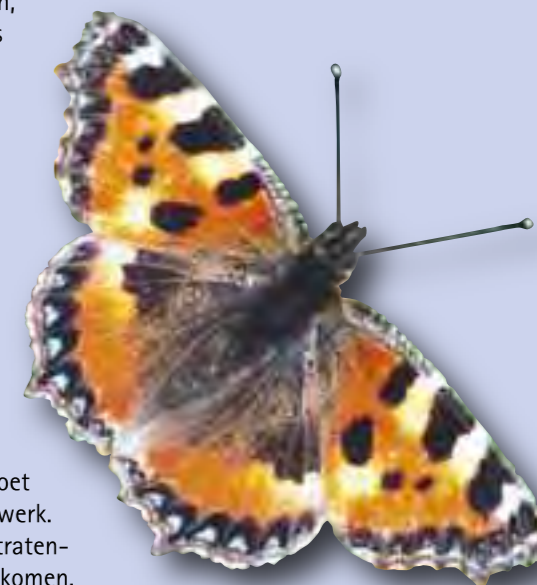

Foto: J. Hendriks

Als wij met z'n allen in Nederland een mooier landschap willen, een grotere biodiversiteit, een schoner milieu, een gezonde opbrengst van de landbouwgronden, hazen en konijnen in het weiland, edelherten in de uiterwaarden, dassen in de bossen en het ree op het veld, rust in het buitengebied, schoonheid om van te genieten en de beste tarwe voor ons brood, dan willen we allemaal vast een klein beetje geld doneren. Met het goed door-timmerde verhaal van Jaap Dirkmaat erbij mogen we toch aannemen dat naast de particuliere bijdrage de subsidiekransen worden opgezet. Misschien dat de heroverweging door een aantal ministers van subsidiegeld aan vage milieuclubs een positief effect krijgt door het vervolgens te doneren ten behoeve van het Deltaplan Landschap van Jaap Dirkmaat.

WAT JE OP JE KLOMPEN AANVOELT, WIL JE NIET ONDERZOEKEN

Biodiversiteit is momenteel het hoogste goed. Met man en macht produceren we rapporten, studies en onderzoeken ter verbetering van de biodiversiteit. Zo langzamerhand is er een hele industrie voor opgetuigd. We hebben wetten, maken regelgeving, schrijven richtlijnen ter voorkoming van uitwassen en valse toepassing van maatregelen ter uitvoering van de studies. We belijden veel met de mond, maar weinig met de handjes. En weet

Foto: J. Hendriks

je nog, vergeet het nu niet, een cultuurlandschap is een groot stuk grond waar wij met onze vingers in aan het wroeten zijn gegaan. Onze vingers hebben het Nederlandse landschap gevormd. Helaas hebben we het slecht beheerd. We hebben grote delen verziekt. In herstel geloven we. We weten wat we willen en we weten hoe we het doen moeten. Bovendien kost het niet te veel, eerder weinig. We weten hoe we de biodiversiteit naar grote hoogte kunnen brengen. Je hebt bloemen voor vlinders nodig, nectar voor hommels, kruiden voor de hazen en eiwitrijk licht verteerbaar voedsel voor reeën. Gewoon rijke grond is nodig met singels, houtwallen, heggen, akkerranden, bloempercelen, water, kruiden en vooral geen landbouwgif. Doe je iets voor de biodiversiteit dan doe je meteen iets voor de plantjes en de dieren. Zet je bomen op de kale vlakten op de Veluwe dan help je de geelgors. Beheer je vossen dan help je de bodembroeders. Plant je vlinderbomen dan weet je wie je daar een plezier mee doet. Het is zo duidelijk, het is zo bekend. We schrijven het allemaal op in die dikke rapporten, we bedrijven er politiek mee, maar van de handjes uit de mouw komt weinig terecht. Doe net

als een boer. Wat hij op zijn klompen aanvoelt hoeft hij niet te onderzoeken en in dikke rapporten te verwerken. *De boer pakt te schop en gaat aan het werk.*

BUITENPROPORTIONELE 'RETURN-ON-INVESTMENT'

Bijna alles draait om het geld. Dat is niet leuk. Vooral niet waar het gaat om emotionele criteria als 'mooi', 'prettig om te zijn' en 'wat goed is voor de mens'. Zonder investering wordt Nederland niet mooi meer. Jarenlang hebben we kapitaal vernietigd, kruiwagens vol geld zijn in bodemloze putten gekieperd. Zie de HSL en de Betuwelijn. Na vernietiging komt opbouw en dat vergt investeringen. Het Deltaplan van de Vereniging Cultuurlandschap is doorgerekend door planbureaus. Dat was in opdracht van het Ministerie van LNV. Hun conclusie was dat met een eenmalige investering van 9 miljard – en dat is heel veel geld – een winst te verwachten is van 18 miljard. Dat mag je nog eens een aardige 'return on investment' noemen. De return komt vooral uit de recreatieve sector. Overigens maakt de recreatieve sector al een belangrijk deel uit van ons bruto nationaal product, maar na de uitvoering van het Deltaplan zal zij nog extra aan importantie winnen. De recreatie zal een toonaangevende motor van onze economie worden en dat alleen maar door ons cultuurlandschap weer in ere te herstellen. Nou vraag ik je, waar wachten we nog op.

Foto: J. Huttinga

GEZOND VOEDSEL ALS RESULTAAT VAN HERSTELD CULTUURLANDSCHAP

Met de marktwerking verzieken we onze eigen voedselvoorziening. In bange tijden hebben we straks niets meer om op terug te vallen. De mentaliteit alleen al. Omdat ergens in Oost-Europa de productie van tomaten een paar eurocenten goedkoper is, moet een Nederlandse tomatenkweker zijn bedrijf maar liquideren en zich omscholen tot cultuurgids in het nog op te richten tuinbouwmuseum. Wat ze allemaal over die tomaten heen spuiten is in het economisch verkeer even niet belangrijk. Fout! Of de gezondheid opeens niet belangrijk meer is, omwille van een paar centen. De zogenaamde grootschaligheid van landbouwproducten heeft ons bedenkelijk voedsel opgeleverd. Met het herstel van ons cultuurlandschap komt daar een kentering in. Eindelijk een echte aardappel, spruiten met smaak, vitamine-rijke koolsoorten en onbespoten vruchten. Gezond voedsel dat toegevoegde chemische vitamines overbodig maakt. Heerlijk!

Ik zeg het nog eens, meteen starten met dat Deltaplan.

Foto: J. Hendriks

De EHS is al een Gods wonder

wat moet de realisatie van het DELTAPLAN dan wel niet zijn?

We maken een Ecologische Hoofd Structuur. Voeren habitat- en vogelrichtlijnen uit. En dat doen we nog goed ook. In Europa zijn we het beste jongetje van de klas. Hoe het mogelijk is met de Nederlandse mentaliteit de continuïteit vast te houden om de EHS te realiseren mag een Gods wonder worden genoemd. Laten we dat vasthouden en met dezelfde energie en toekomstvisie gaan werken aan ons eigen landschap en daarmee aan de biodiversiteit van ons landschap en de leefomgevingen van menig dier. Aan ideale gebieden voor bodembroeders, trekvogels, andere bijzondere vliegers en het ree. Gun onszelf de rijkdom van een mooi landschap, zoals wij, onze voorouders en straks onze kinderen gedacht hadden. Dat zal een goed gevoel geven. Met trots zijn op je eigen mooie land is niets mis. Het straalt uit over de hele wereld. Nederland is weer mooi. God maakte de wereld, maar de Nederlander maakte Nederland. Kom dat zien, kom dat beleven.

EPILOOG

In de vorige Capreolus beschreef ik al de thermometer functie van het ree. Die functie is geen wens, nee, die functie is realiteit. Die is er, nu en straks. Daar willen we wat mee doen. Wij zijn de vereniging en wij zijn, mag ik toch hopen, alle reeënbeheerders. Dat zijn veel mensen die met gezond verstand en een reële kijk op natuurbeheer zorgen dat het goed gaat met het ree. Dat hun welzijn gewaarborgd is en de leefgebieden conform de eisen van het ree zullen zijn. Zoals Jaap Dirkmaat zegt en zoals de vereniging het zegt is dat alleen mogelijk door met liefde en zorg je nobele doelstellingen zien te realiseren. Wij doen dat vanuit onze eerste prioriteit en dat is het welzijn van het ree en Dirkmaat doet dat vanuit het grote herstel van ons Nederlands cultuurlandschap. Beide ingangskanalen zijn goed, beide hebben de passie voor iets dat mooi is en mooi moet blijven: het landschap, de flora en dieren die daarin willen leven.

Elke vereniging heeft steun nodig. Wij en ook de vereniging Cultuurlandschap Nederland. Help hen. Voor het luttele bedrag van € 25,- help je mee het landschap te verfraaien en de biodiversiteit een 'boost' te geven. Je helpt dieren aan hun habitat en mensen aan ontspanning in een mooi landschap. Je stimuleert het oude karakter van een streek en je zorgt daarbij op een positieve manier ook nog eens voor het welzijn van reeën. Samenleven met reeën is net als leven in een mooi landschap.

www.nederlandscultuurlandschap.nl

Foto's: J. Hendriks

Foto: Bas Worm

populatiebeheer en wat daar aan te doen

Foto's: Bas Worm

Landschappelijke veranderingen

(deel 1)

Laat ik beginnen met te stellen dat het goed gaat met het ree in Nederland. Nog nooit zijn er in de recente geschiedenis in Nederland zoveel reeën geweest als nu, en nog nooit is er door het ree gebruik gemaakt van zoveel verschillende soorten landschap.

Dat succes is voor een groot deel terug te voeren op de betere bescherming die het ree kreeg onder de voorganger van de Flora- en faunawet, maar is zeker daar niet alleen door te verklaren. Betere omstandigheden door veranderingen in de landbouw, een andere manier van omgaan met onze bossen, en niet in de laatste plaats door het veranderende gedrag van het ree zelf. Van een schuwe bosbewoner is het ree verworven tot een van onze grotere herbivoren die het ook goed doet in

de nabijheid van de mens zolang voedsel, rust en ruimte maar zijn gegarandeerd. Eigenlijk heel knap van dit beestje als je bedenkt dat het er in Nederland niet rustiger op is geworden. Momenteel is het aantal inwoners van Nederland al 16.515.057 miljoen (dat was op 26 aug. 2009, en per dag komen er gemiddeld tussen de 500 en 600 mensen bij) en is daarmee een van de dichtstbevolkte landen ter wereld. Ongeveer een eeuw geleden (1900) bedroeg het inwonertal 'slechts' 5,1 miljoen. Een ruime verdrievoudiging in een eeuw tijd dus.

Is het dan allemaal pais en vree voor het ree in Nederland? Op zich gaat het goed met het dier. Zo goed zelfs dat er hier en daar problemen beginnen te ontstaan. Want wat is er eigenlijk aan de hand.

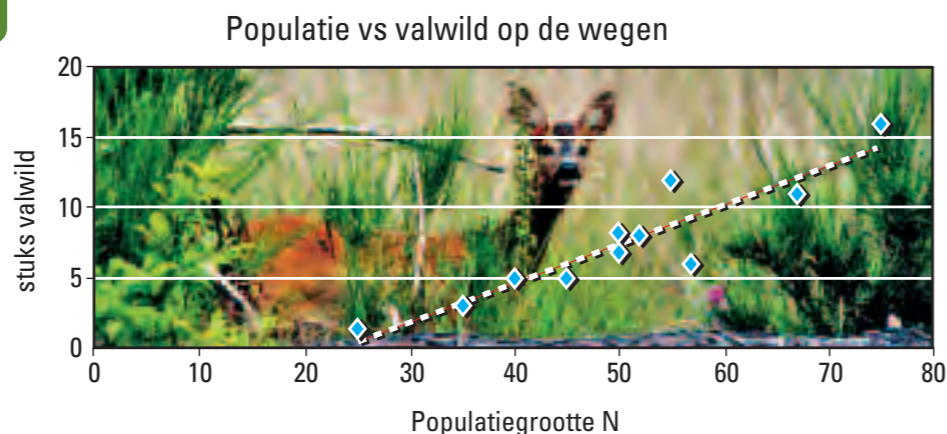
Nederland verandert onder invloed van zijn almaar uitdijende bevolking in een rap tempo; een tempo dat op landschappelijk niveau nog niet eerder is vertoont. En dan heb ik het eigenlijk over het zich snel uitbreidende wegennet in Nederland. Waar voorheen nog polders lagen waar ik met m'n vader kievitseieren zocht, zijn nu veelal uniforme Vinex wijken uit de grond gestampt. Kavel na kavel nam het beton en haar inwoners de groene polders over. Of het anders had gekund laat ik in het midden. Ik ben gelukkig geen planoloog of stedenbouwkundige; als ik dat had gewild, dan had ik een andere studie moeten kiezen. Maar wat ik wel weet is dat bij het uitdijende stedenareal in Nederland, zich ook het wegennet sterk aan het verdichten is. Een ontwikkeling waar het ree toch moeite mee heeft,

getuige de hoeveelheid aanrijdingen die daar klaarblijkelijk het gevolg van zijn.

Een aantal jaren geleden werd door mensen van naam en faam nog glashard beweerd dat er geen verband lag tussen de populatiegroottes van het ree en het aantal reeën dat als slachtoffer van de weg werd gehaald. Inmiddels tekenen die verbanden zich echter steeds sterker af. In heel veel gevallen blijkt dat het aantal verkeersslachtoffers wel degelijk sterk gerelateerd is aan de grootte van de populatie reeën die zich op of nabij die wegen bevindt.

Als voorbeeld even een situatie uit een bestaande WBE

In deze WBE worden de reeën nagenoeg niet beheerd; er vindt slechts zo nu en dan afschot plaats als er sprake is van dreigende schade. Populatiebeheer in de vorm van structureel afschot om de populatie op een vooraf gewenst en veiliger niveau te brengen vindt echter niet plaats. Het gevolg is dat bijna exact te voorspellen is wat het aantal verkeersslachtoffers zal zijn bij een bepaalde populatiegrootte. Van de populatie reeën

in deze bewuste WBE is inmiddels bekend dat ze redelijk stabiel is en op de ecologische draagkracht is gekomen: circa 58 dieren. De netto aanwas is bij deze populatiegrootte gemiddeld nul. Geboorten en sterfte, wat daarvan ook de oorzaak is zijn in evenwicht. Dat betekent dat in bovenstaande grafiek rekening zal moeten worden gehouden met gemiddeld 10 verkeersslachtoffers, 10 doodgereden reeën. Ruim 17% van deze reeënpopulatie legt dus het loodje doordat het als slachtoffer eindigt op het aldaar aanwezige wegennet. Niet alleen sterft ruim 17% van deze reeënpopulatie een ellendige dood, maar daarnaast is er ook sprake van materiële en soms lichamelijke schade aan menselijke verkeersdeelnemers, nog even los van het feit dat een dergelijke

aanrijding voor heel veel mensen een zeer traumatische ervaring is waar ze soms heel lang last van blijven houden.

Bovenstaand is een voorbeeld van wat ik in de praktijk tegenkom. De vraag is wat wil je er mee, wat kan je er mee en wat moet je er mee. Een kwestie van verantwoordelijkheid. In volgende artikelen zal ik ingaan op de vele manieren om te helpen om verkeersslachtoffers te voorkomen of aanzienlijk terug te dringen. Van de bouw van ecoducten, afschot, afleidend voeren, berminrichting, wildspiegels, signaleringssystemen, etc. Eén zalig makende maatregel is niet te vinden. Bijna altijd is dat wat echt helpt, een complex van maatregelen. Het samenspel tussen de maatregelen geeft het goede resultaat.

ARFMAN

Arfman Hekwerk b.v.
Ondernemersweg 15
7451 PK Holten
Tel 0548 36 29 48
Fax 0548 36 50 42
Internet www.arfman.nl
E-mail info@arfman.nl

Uw specialist in:

- Landschappelijke afrasteringen
- Kleinwild- c.q. dassentunnels en grofwildtunnels
- Inrichting van begrazingsprojecten
- Wild- en veeroosters
- Industriële en paneelhekwerken
- Rasterplannen en bestekken
- Verkoop van afrasteringsmateriaal
- Dealer van producten ter voorkoming van fauna-verkeersslachtoffers, zoals wildreflectoren (WEGU), Duftzaun en Kitzrettung (Hagopur)

Carl Zeiss

een voor **mooie** naam
producten

Wie kent Carl Zeiss nu niet? Iedereen toch. De grofwildbeheerder zal de naam associëren met één van de leveranciers van hoge kwaliteit verrekijkers, telescopen en richtkijkers. De ander kent de naam van zijn brillenglazen of cameralensen. Verschillende industrieën kunnen niet zonder Zeiss. Zeiss heeft een toonaangevende plaats verworven in de medische, meet- en regeltechniek, microscopie en lithografische industrie. Inmiddels is het een bedrijf met een omzet van 2.7 miljard en ca. 13.000 werknemers.

Het begon allemaal in Jena, een universiteitsstadje ca. 80 kilometer onder Leipzig. Op een of andere manier heeft Jena iets met de optische industrie. Heel vroeger en nu nog steeds. De oude universiteit, sinds 1558, heeft daar vast iets mee te maken. Carl Zeiss was een constructeur, hij zat in de mechanische fabricage van optische instrumenten. Vooral voor microscopen. Toen de fotografie zijn intrede deed richtte Carl Zeiss zich ook op de fabricage van fotolenzen en camera's.

De hele geschiedenis van het bedrijf is uiterst boeiend, maar wat lang om in detail op te schrijven. Carl Zeiss ging samenwerken met Ernst Abbe, een begaafd natuurkundige verbonden aan de universiteit van Jena. Als hoofd van de ontwikkelingsafdeling van de samenwerking met Carl Zeiss verrichtte hij baanbrekend werk. Zijn nieuwe theorie over de breking van licht en lichtdoorlatendheid betekende een grote stap naar hoog professionalisme in de optische industrie.

Foto: Andy van Ommeren

Sociaal bedrijf

Ernst Abbe introduceerde toen de samenwerking met Carl Zeiss in 1865 een feit was, voor de werknemers een acht-urige werkdag. De eerste navolger was pas Henry Ford in begin 1900. Ook is het bedrijf de eerste geweest in Duitsland die een pensioenfonds stichtte voor de werknemers. Niet alleen in haar producten is Zeiss dus vooruitstrevend, maar ook in haar personeelsbeleid. Het aardige is dat je dat ook proeft, je merkt het aan de medewerkers bij een bezoek. Gedreven, aandachtig, gezonde kijk op de markten en absoluut geen concessies doen. Alleen de top is voldoende.

Samen met Otto Schott en Roderich Zeiss (de zoon van) zijn zij een eigen glasfabriek begonnen. Immers de zuiverheid van glas is bepalend voor de kwaliteit van lenzen. De goede lenzen van Zeiss wil je verwerken in kwaliteitsinstrumenten, zoals microscopen en telescopen. Daar nu was Moritz Hensoldt in gespecialiseerd. Hij woonde en werkte in Wetzlar, het toenmalige bolwerk van de fijnmechanica. En zo is Carl Zeiss in Wetzlar terecht gekomen. Het bedrijf ontwikkelde zich voortvarend. De tweede wereldoorlog stagneerde de verdere ontwikkeling van Carl Zeiss behoorlijk. Jena lag in Oost-Duitsland en Wetzlar in het westen. Net op tijd wisten de Amerikanen een groot deel van de mensen uit Jena en daarmee de kennis naar het westen te brengen, naar Oberkochen. Jarenlang hebben de beide firma's juridisch gevochten voor het gebruik van de naam Carl Zeiss. Achteraf een zinloze strijd. Was iedereen maar eerder overtuigd geweest van de val van de muur tussen Oost en West. Twee jaar na de val hebben beide bedrijven zich samengevoegd en was het weer zoals vroeger.

Het is een bedrijf met visie, met een gedachtegang hoe je high-tec producten maakt die een toegevoegde waarde leveren. Voor de chipfabricage denken zij na

Foto: J. Huttinga

Foto: Bas Worm

en weten het ook te realiseren om laser-optics te fabriceren die met name de Nederlandse microchipindustrie zo bijzonder maakt. Hun optische instrumenten maken dat de chips steeds maar kleiner kunnen worden met omgekeerd evenredige toename van de grootte in dataverwerking.

Verrekijker, richtkijkers en telescopen

Die worden grotendeels gefabriceerd in Wetzlar. Ik ben er geweest en kan je zeggen dat het high-tec producten zijn. Het concept is goed. De gebruikte materialen kunnen niet beter, de hoogste kwaliteit die mogelijk is. De machinerieën zijn state-of-the-art. 3D cad-cam werk voor de voorbereiding. Alles computer gestuurd. Maar aan elke bewerking in het productieproces zitten mensenhanden. Lenzen worden geslepen, gemeten, gecheckt en weer gecheckt, bekeken, beoordeeld en als iedereen het er over eens is goed bevonden om in een Zeiss optisch instrument verwerkt te worden. Lenzen maakt Zeiss van het beste glas dat in de markt is te krijgen. Ze geven hun eigen specificaties. Daarna begint het slijpproces. De manier waarop Zeiss het doet is beroemd in de wereld. Ze kosten wat, ze kosten veel, maar dan heb je ook wat. Je hebt het beste van de wereld. Laat niet onverlet dat het materiaal glas intrinsiek negatieve eigenschappen heeft die alleen door externe invloeden verbeterd kunnen worden. Transmissie bijv. en lichtdoorlatendheid. Kleurscheiding, ook zo'n belangrijk fenomeen voor een scherp en contrastrijk beeld. In een optisch instrument als een richtkijker van Zeiss zitten zomaar 9 lenzen, een aantal in de

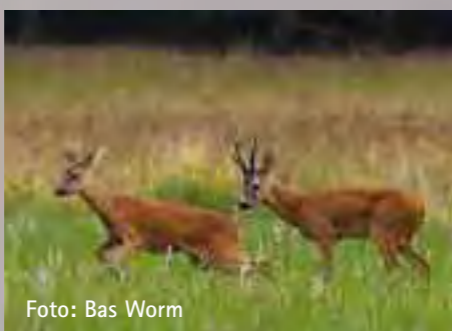

Foto: Bas Worm

Foto: Andy van Ommeren

voorste groep en een aantal in de achterste groep. Plaats je lenzen achter elkaar, hoe perfect helder het glas ook is, neemt de lichtdoorlatendheid af. Zes lenzen achter elkaar betekent al dat de lichtdoorlatendheid met 50% terugloopt. Coating bleek het toverwoord. De Zeiss T enkele coating deed de doorlatendheid stijgen naar 80% en de nieuwe T Multi-coating zelfs naar 90%. De laatste fluoride coating die toegepast wordt op de Victory modellen boost de doorlatendheid nog eens op tot ver boven de 90%. In een niet zolang geleden gehouden consumententest kwamen de testers voor de Zeiss Victory 8 x 56 T*FL tot een score van 94,5%. Een niet mis te verstane score.

Met een in vacuüm verricht verdampingsproces wordt elke lens van een coating voorzien. Niet één. Maar wel elf. (T* Multi-coating) Een uiterst precies proces dat afgesloten wordt ter harding van de coating met een ionenbombardeement. Al met al wordt elk onderdeel van het optische instrument met de hoogste precisie gemaakt. Natuurlijke afwijkingen worden gecompenseerd. Kleurbreking wordt verbeterd, transmissie verhoogd en randscherpte optimaal gemaakt. Zijn alle elementen van het optische instrument gereed, dan volgt een uiterst minutieuze samenstelling tot het finale product. Robuust, duurzaam, ergonomisch, eigentijds, een goede 'look' en behorend tot het beste wat op de markt is te krijgen.

Vele manuren voor elk product

Mocht je denken dat een Zeiss kijker van de lopende band afrolt dan moet ik je uit de droom helpen. Zou je de manuren

Foto: J. Huttinga

Foto: J. Huttinga

rekenen die aan een Zeiss product worden besteed, dan vraag je je echt af hoe kunnen ze het voor die prijs leveren. Een verrekijker en richtkijker behoren tot het standaard gereedschap van de grofwildbeheerder. Zeiss biedt de beheerders, haar klanten, naast de topkwaliteit van de

Een 8 maal vergrotende kijker wordt dan 24 maal. Ideaal voor het aanspreken van wild op wat grotere afstand. Voor beheerders die hun wild exact willen registreren is er nu de telescoop, PhotoScope 85T*FL 15-45 x 85, met ingebouwde digitale 7 megapixel camera.

producten een scala aan hulpmiddelen. Zo zijn in een type verrekijker en een richtkijker een laser afstandmeter ingebouwd. Erg handig voor beheerders die schoten op grote afstand moeten afgeven en die de afstand informatie gebruiken voor het afgeven van een zeker schot. Richtkijkers kunnen geleverd worden met een ballistisch informatiesysteem of het innovatieve ASV, Bullet Drop Compensation feature. Bij het laatste geef je een paar klikken (vooraf ingesteld natuurlijk) met de instelknop en je kunt op bijvoorbeeld 300 meter gewoon daar aanhouden waar je dat op 100 meter ook doet. Verrekijkers met heel grote vergrotingen, zoals de 20 x 60S worden geleverd met beelstabilisator. Op bijna alle modellen verrekijkers, Victory FL, Conquest en Dialyt zet je met één beweging een adapter op de kijker waarmee de vergroting vermenigvuldigd wordt met de factor 3.

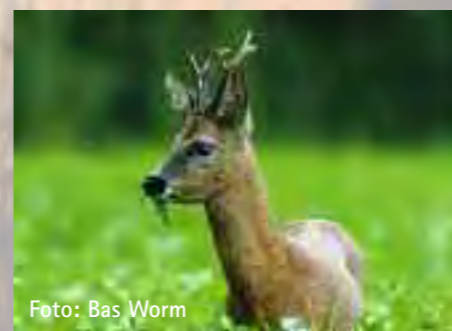

Foto: Bas Worm

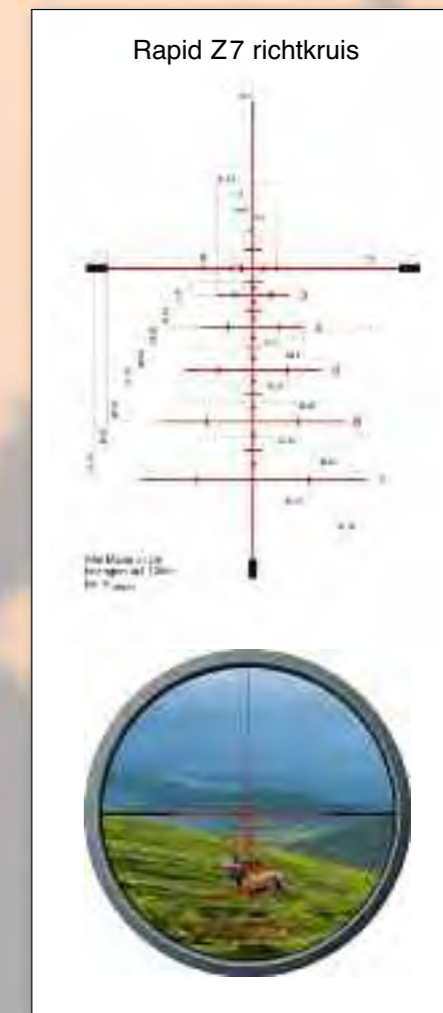
Foto: J. Huttinga

afvalt. Kijkers en richtkijkers zijn gevuld met een gas, Nitrogeen of Argon. Dit betekent dat condenswerking binnenin het apparaat absoluut uitgesloten is. Het gas is namelijk ongevoelig voor temperatuurschommelingen.

Binnenkort is weer nieuws van Zeiss te verwachten. Capreolus zal daar over berichten.

De richtkijkers zijn leverbaar met diverse richtkruizen, verlicht en onverlicht. Bijzonder zijn het nieuwe V69 kruis waar je de mogelijkheid hebt te kiezen tussen een verlichte punt, verlicht kruisje. De Rapid Z5 en Z7 zijn handige hulpmiddelen voor de snelle schutter op grotere afstanden ten behoeve van schadebestrijding. De extra richtstrepen compenseren de afstand en zijwind. Een kwaliteitsproduct wordt natuurlijk geleverd met een navenante garantie. Zeiss gelooft in haar eigen producten en is 100% zeker van de kwaliteit, zelfs na vele jaren. Op alle in Nederland gekochte verrekijkers, richtkijkers en telescopen van Zeiss wordt 30 jaar garantie gegeven.

Water, stof en temperatuur hebben geen invloed op de Zeiss producten. Een speciale coating LotuTec zorgt dat een waterdruppel en stof als vanzelf van het glasoppervlak

Dat had jaren geleden al op de markt moeten komen, dan waren er een hoop mensen die de nare ziekte van Lyme niet hadden gekregen. Die kleine sluipmoordenaars kunnen een agressief bacterietje bij zich hebben, de Borrelia. De teek op zich is niet gevaarlijk maar die bacterie wel. Die zorgt voor Lyme en de nare gevolgen van Lyme. Zoals: hartritme stoornissen, verlamingsverschijnselen, chronische vermoeidheid, lusteloosheid, gewrichtspijnen, etc.

Pakweg anderhalf jaar gelden kwamen twee Nederlandse ondernemers op de IWA in Nürnberg een producent tegen van stoffen waarvan de vezel doordrenkt is met een middel dat voor teken onaangenaam is. En dus de teken doet verdwijnen. Overigens is het een natuurlijk middel. Onderzoek en observatie leerde dat op die plant nooit een teek ging zitten en dat muggen en vliegen de plant mijden. De werkzame stof is uit de plant gehaald en daarin is nu de vezel gedrenkt waarvan het broek- en jasmateriaal wordt gemaakt.

Beide heren waren al een tijdje bezig om een lekker draagbare broek te ontwikkelen voor de hondenbegeleider van een zweet-

hondenteam. Een broek die een aanval van een wild zwijn kan weerstaan. Dus ijzersterk door kevlar bijvoorbeeld, maar toch een aangenaam comfort heeft. De 'bomvrije' broeken die nu voor dit soort werk in de handel zijn hebben nog al wat nadelen in draagcomfort.

Toen zij contact kregen met de producent van de anti-tekenstoffen werd de match gemaakt. De sterke werkbroek voor de zweethondenbegeleider zou ook anti-teken worden. Even verder denkend en je gaat een broek en een jas laten maken voor de grofwildbeheerder. Een lekker dragende kleding met het grote voordeel gevrijwaard te blijven van die rotbeestjes. Inmiddels zijn de eerste modellen te krijgen in de winkel. Kleding met een goede pasvorm, hoge functionaliteit, eigentijdse snit en van een oerdegelijke kwaliteit.

De anti-tekenstof waarin de vezel is gedrenkt houdt het praktisch de totale levensduur van de kleding uit. Meer dan 40 wasbeurten is geen enkel probleem. De kleding van Rovince met Zeckprotec wordt in Europa geproduceerd, de ontwikkeling, de productie, de markering en de verkoop, alles is Europees. Het is een eerlijk product en op duurzame wijze geproduceerd. Ook dat is een verantwoordelijkheid die je tegenwoordig moet nemen en dat doen we dan ook, zeggen Rob Nijhuis en Vincent Jansen, de eigenaren van Rovince en uitdragers van Zeckprotec. Binnen drie jaar hebben we een grote merkenbekendheid en worden onze producten vast en zeker gedragen door vele grofwildbeheerders. Zeckprotec is getest door de World Health Organisation (WHO) en goedgekeurd.

Voor informatie en dealeradressen
www.rovince.com

Er is nu kleding in de handel dat anti-teken is en daarbij ook vliegen en muggen verjaagt. Dat is lekker veilig en ohzo aangenaam

Wild und Hund, 11/2009

Zwarte reeën

In Duitsland komt het zwarte ree voornamelijk voor in de noordwestelijke laagvlakte tegen de grens van Nederland. De zuidgrens ligt op de helft van Nordrhein-Westfalen, de oostgrens van de Elbe tot halverwege Sachsen-Anhalt. De eerste waarnemingen van indertijd komen uit de buurt van Hannover en tegen de grens van Mecklenburg-Vorpommern. In westelijke richting gaat het door tot ver in Nederland, echter vnl. in Gelderland, Overijssel, Drenthe en Groningen. Maar ook op Terschelling! Waarnemingen zijn eveneens bekend uit Brabant, dus in de nabije toekomst kan heel Nederland met

Foto: Bas Worm

deze mooie kleurvariant kennismaken. Wat de geweivorming betreft hoort men dat dit bij zwarte bokken minder zou zijn dan bij niet-zwarte. Dat is een misverstand en komt voor omdat zwarte reeën maar een zeer kleine minderheid vormen en in die minderheid zien we ook de gewone verdeling van normale geweien en kapitale, die altijd al zeldzaam zijn. Dus een zwarte bok met een kapitaal gewei komt niet vaak voor. Toch zijn er enkele geschoten in Duitsland en daar wordt melding van gemaakt. De zwarte kleur is geen 'afwijking', het zit in het genemateriaal. Omdat het aanzicht bijzonder fraai is zijn er veel jagers die een ree met deze kleurvariant meestal niet bejagen.

VOLKOMEN NATUURLIJK

EL 42. DE ORIGINELE MET DE OPEN GREEP

De meervoudige testwinnaar – nog steeds ongeëvenaard: de briljante optiek garandeert uitstekende beelden in natuurgetrouwe kleuren. De lichte, robuuste magnesiumbehuizing ligt perfect in de hand. De EL 42 is een ideale begeleider bij alle jachtsituaties.

LICHT EN COMPACT
Slanke, robuuste magnesiumbehuizing voor een optimaal draagcomfort

LEGENDARISCHE OPEN GREEP
Eenvoudige, aangename bediening met maar één hand, zelfs met handschoenen aan – observatie op het allerhoogste niveau

LICHTSTERK
Lichtsterke optiek voor heldere, contrastrijke beelden ook bij slechte lichtomstandigheden

SEE THE UNSEEN

WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI OPTIK BENELUX

Verwelkomingsstraat 17, B-1070 Brussel

Tel. 0800/022 19 63, Fax 0800/022 13 93 (Nederlandse nummers)

info@swarovskioptik.be

SWAROVSKI
OPTIK

Redelijk wild.

Wilt u meer weten over de Touareg? Breng dan een bezoek aan de Volkswagen-dealer of kijk op www.volkswagen.nl.

Das Auto.

Brandstofverbruik \emptyset 9,9 – 15,7 L/100km (1L op 6,4 - 10,1 km). CO2 uitstoot \emptyset 243 - 375 g/km.

De Touareg is verkrijgbaar vanaf € 62.990,- inclusief BTW en BPM, exclusief verwijderingsbijdrage en kosten rijklaar maken. Getoonde afbeelding kan meeruitvoeringen bevatten. Wijzigingen en drukfouten voorbehouden.